

Ehdotus A 1944/UHN
Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Mietintö, joka koskee jäsenehdotusta Itämeren kestävämmän silakankalastuksen puolesta

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että neuvotellaan teollisen troolauksen rajoittamisesta Itämeressä.

että tehdään aloite Baltic Sea Fisheries Forum -järjestölle siitä, miten kestävää kalastusta voidaan edistää tulevaisuudessa rajoittamalla teollista troolausta Itämeressä.

Taustaa

Terveen meren perustana on ekologinen tasapaino, jossa eläimet ja kasvit voivat muodostaa kestävä kokonaisuuden. Tämä ei kuitenkaan toteudu Itämeressä, jonka kalakannoissa on tapahtunut suurta vaihtelua. Esimerkiksi Itämeren turskakantoihin on viime vuosikymmeninä kohdistunut voimakasta painetta liikakalastuksen takia. Painetta aiheuttaa myös turskan kutupaikkana olevan merenpohjan hapettomuus. Kesällä 2019 EU kielsi kokonaan turskan kalastuksen Itämerellä, ja kiello on edelleen voimassa.

Useissa viimeaikaisissa raporteissa on mainittu silakka- tai sillikantojen vähentyneen voimakkaasti erityisesti Itämeren keskiosissa ja Pohjanlahdella.¹ Tämä on ollut kova isku ammattimaiselle rannikkokalastukselle, ja niukat saaliit ovat pakottaneet monet pienyrittäjät luopumaan kalastuksesta.² Kesällä 2022 Ruotsin mediat uutisoivat hälyttävästä tilanteesta, jonka mukaan perinteinen hapansilakka oli uhattuna.

Silakkakannan supistumisella voi tutkijoiden mukaan olla tuhoisat ekologiset seuraukset. Silakka on useiden petokalojen, kuten lohen, meritaimenen, hauen ja turskan, perusravintoa. Silakkakantojen supistuminen voi siksi johtaa myös

¹ <https://www.su.se/stockholms-universitets-ostersjocentrum/webbmagasinet-baltic-eye/fiske/kommissionen-kvotf%C3%B6rslag-blottar-negativ-trend-f%C3%B6r-%C3%B6stersj%C3%B6ns-fiskbest%C3%A5nd-1.594218?open-collapse-boxes=ccbd-l%C3%A4smer>

² <https://www.expressen.se/nyheter/klimat/experten-larmar-snart-slut-pa-sill-och-stromming/>

petokalakantojen vähenemiseen. Tämä puolestaan johtaa siihen, että alaa valtaa kolmipiikki, joka käyttää ravintonaan levää syöviä pieniä eläimiä. Levää syövien pienten eläinten häviäminen lisää rehevöitymistä, mikä puolestaan tukahduttaa rakkohaurukasvustoja.

Silakkakantojen väheneminen johtuu useista eri tekijöistä, mutta monet seikat viittaavat siihen, että kiihtyvä teollinen troolikalastus on yksi tärkeimmistä syistä.³ Tätä taustaa vasten Ruotsin meri- ja vesiviranomainen on esittänyt yli 24 metrin pituisille aluksille troolauskieltoa 4–12 meripeninkulman levyisellä vyöhykkeellä Ruotsin itärannikkolla.⁴

Troolikalastuksen rajoittaminen edellyttää kuitenkin yhteistyötä EU:n ja muiden EU-maiden kanssa. Maat ovat monesti luoneet omia rakenteita EU-lainsäädännön puitteissa. Vuonna 2009 Ruotsi ja Tanska suojelivat alueen turskan kriittisen tilan takia. Juutinrauman salmessa on ollut voimassa troolauskielto vuodesta 1933 alkaen. Toimenpiteet ovat parantaneet merielämää monella lailla. Mainittujen hyvien esimerkkien valossa tulee silakan teollisen troolauksen rajoittamisesta käydä poliittista ja diplomaattista keskustelua parhaiten tehtävään soveltuvassa kalastusalan alueellisessa yhteistyöelimessä eli Baltic Sea Fisheries Forumissa (BALTFISH). BALTFISH esittää Euroopan komissiolle ja neuvostolle suosituksia unionin kalastuksenhoitotoimenpiteistä, monivuotisista suunnitelmista, poisheittämissuunnitelmista ja muista alueellisista kalastuskysymyksistä EU:n yhteisen kalastuspolitiikan alueellistamisen periaatteita koskevan artiklan 18 mukaisesti.

Silakalla on tärkeä merkitys ravintoketjun moottorina, sillä se on useiden petokalojen perusravintoa ja säätelee pieneliöpopulaatioita. Valiokunta toteaa, että Itämeren silakan tilanne on viime vuosina huonontunut entisestään. Tästä syystä kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES on suosittanut kalastuskieltoa vuodelle 2024. Valiokunta toteaa, että useat tutkijat ovat esittäneet teollisen pelagisen troolikalastuksen olevan yhtenä syynä kalakantojen pienenemiseen. Tällainen kalastusmuoto antaa suuria saaliita lyhyen ajan sisällä ja rajalliselta alueelta.

Pohjoismaiden on pyrittävä tarmokkaammin estämään ekosysteemien häviäminen. Ekosysteemit ja merielämä eivät tottele keinotekoisia rajoja, ja siksi Pohjoismailla tulee olla tärkeä rooli monenvälisessä ympäristöyhteistyössä. Tässä tapauksessa kyse on teollisen troolikalastuksen rajoittamisesta mahdollisimman laajoilla alueilla Itämeressä.

³ <https://www.su.se/stockholm-university-baltic-sea-centre/policy-analysis/policy-briefs-and-fact-sheets/reduce-coastal-trawling-to-protect-the-baltic-herring-1.590918>

⁴ <https://www.havochvatten.se/arkiv/aktuellt/2022-04-01-hav-foreslar-atgarder-for-att-skydda-sillen-i-ostersjon.html>

Pitkällä aikavälillä kestävä kalastus edellyttää hyvää yhteistä hallinnointia ja viisaasti ja pitkäjänteisesti harjoitettavaa kalastusta ekosysteemin sallimissa puitteissa.

Valiokunnan näkemykset

Valiokunta panee huolestuneena merkille, että Itämereen kohdistuu suuria paineita, jotka johtuvat saasteista, liikakalastuksesta, liikennemäärien kasvusta ja ympäristön tilan heikentymisestä, ja että saariston ympäristöön ja elämään erittäin haitallisesti vaikuttavien erilaisten saasteiden, ravinteiden, orgaanisen aineksen ja raskasmetallien määrä on kasvanut. Vaikka ympäristön tila näyttääkin kohentuneen joillain alueilla, Helcomin uusin raportti (Holas II) osoittaa, ettei Itämeren suojelun toimintaohjelman (Baltic Sea Action Plan) tavoitteista ja päämääristä ole saavutettu ainoatakaan.

Ihmisen toiminta Itämerellä ja sen ympäristössä vaikuttaa ympäristön tilaan, ja toisaalta toiminta edellyttää monesti tervettä meriympäristöä. Suurin vaikutus Itämeren biodiversiteettiin on suurilla ravinne- ja saastepitoisuuksilla, vieraslajeilla ja kalastuksella. Valiokunta toteaa, että Itämeren rehevöitymisen aiheuttaman menetyksen arvioidaan olevan kaikkiaan noin 3,8–4,4 miljardia euroa vuodessa. Holas II:n mukaan Itämeren meriympäristön tilan kohenemisen sekä kasvi- ja kalakantojen elpymisen arvioitaisiin parantavan Itämeren alueen asukkaiden hyvinvointia 1,8–2,6 miljardilla eurolla vuodessa. Lisäksi Itämeren nykyinen virkistysyöty arvioidaan noin 15 miljardiksi euroksi vuodessa ja meriympäristön heikentymisen aiheuttama tämänhetkinen virkistysarvotappio 1–2 miljardiksi euroksi vuodessa.

Merenpohja vaurioituu ja merelle ominainen elämä häiriintyy. Pohjatroolauksella saadaan merkittävästi suurempia sivusaaliita kuin muun tyyppisellä kalastuksella. Kaksi kolmasosaa Tanskan alueella olevasta Itämeren merenpohjasta ja 85 % sen alueella sijaitsevasta Pohjanmeren pohjasta on kärsinyt vaurioita, mikä johtuu suurelta osin pohjatroolauksesta.

Valiokunta tähdentää, että on tärkeää kehittää uusia toimenpiteitä ympäristön tilan parantamiseksi ja ennen kaikkea toteuttaa ja jatkaa nykyisiä toimenpiteitä suunnitellusti. Tästä syystä valiokunta suosittaa, että Baltic Sea Fisheries Forum -järjestölle (BALTFISH) tehdään aloite siitä, miten tulevaa kestävästä kalastuksesta edistetään rajoittamalla teollista troolikalastusta Itämeressä.

Valiokunta toteaa BALTFISHin olevan yhteistyöelin, joka esittää Euroopan komissiolle ja neuvostolle suosituksia unionin kalastuksenhoitotoimenpiteistä, monivuotisista suunnitelmista, poisheittämissuunnitelmista ja muista alueellisista kalastuskysymyksistä EU:n yhteisen kalastuspolitiikan alueellistamisen periaatteita koskevan artiklan 18 mukaisesti.

Valiokunta viittaa Itämeren parlamentaarikkokonferenssin (BSPC) ilmastonmuutos- ja biodiversiteettityöryhmään, jonka yleisenä tavoitteena on ollut valmistella ilmastonmuutokseen ja Itämeren luonnon monimuotoisuuteen liittyviä poliittisia kantoja ja suosituksia. Ryhmä pyrkii lisäämään poliittista tietoisuutta ilmastonmuutoksesta ja luonnon monimuotoisuudesta sekä edistämään tiedon ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa vastuualueellaan.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota 27.–29. elokuuta pidetyn BSPC:n 32. kokouksen julkilausumaan, jossa Itämeren ympärysvaltioita kehoitetaan vahvistamaan yhteistyötä ja toimenpiteitä seuraavien otsikkojen alla: Regarding strengthening the resilience of maritime ecosystems ja Regarding strengthening the resilience of climate and biodiversity in the Baltic Sea.

Valiokunta kiinnittää erityisesti huomion julkilausuman pykälään 36, jossa korostetaan seuraavaa: *“establish and enforce recognisable, legally binding sustainable fishing quotas in the Baltic Sea Region with diversification for species, including regulations on fishing nets or other methods, ensuring that fish stocks remain healthy and sustainable in the long term. All actions should be based on respected, up-to-date research. To prevent population crashes, the aim should be to reduce fishing quotas down to or below scientifically advised thresholds in the Baltic Sea.”*

Valiokunnan käymissä keskusteluissa kävi ilmi, että Pohjoismaiden vihreä vasemmisto, sosiaalidemokraattinen ryhmä ja keskiryhmä tukevat ehdotusta ja ne tukivat myös Vapaan Pohjolan ehdotusta että-lauseen poistamisesta, jossa Pohjoismaiden ministerineuvostolle suositetaan, *että selvitetään teollisen trolauksen vaikutuksia Itämeren meriekosysteemiin ja kalakantoihin*. Konservatiivinen ryhmä vastusti koko ehdotusta perustellen sitä sillä, että asiaa käsitellään jo BSPC:n johdolla eikä ryhmä halua jatkaa ehdotuksen käsittelyä päällekkäisen työn välttämiseksi.

Näin ollen valiokunta hyväksyi mietinnön.

Kööpenhaminassa 5. syyskuuta 2023

Johan Andersson (S)
Tove Elise Madland (A)
Mats Wiking (S)
Per Husted (S)
Ola Elvestuen (V)
Rebecka Le Moine (MP)
Bella Forsgren (vihr.)
Simon Holmström (HI)

Ásmundur Friðriksson (Sj.)
Heikki Autto (kok.)
Lene Westgaard-Halle (H)
Mariane Paviasen (IA)
Marianne Bigum (SF)
Staffan Eklöf (SD)
Himanshu Gulati (FrP)

